

<https://doi.org/10.31891/2415-7929-2025-33-4/1>

УДК УДК: 81'25:81'42(438+477)

СТАНІСЛАВОВА Людмила

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0002-6145-890X>

-mail: stanislavoval@khmnu.edu.ua

ПОСТРЕДАГУВАННЯ У МАШИННОМУ ПЕРЕКЛАДІ ПОЛЬСЬКИХ ТЕКСТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

У статті досліджуються особливості постредагування машинного перекладу (МП) з польської мови на українську. На основі аналізу типових помилок запропоновано класифікацію проблем перекладу та методи їх виправлення. Особливу увагу типології перекладацьких помилок, які виникають при машинному перекладі за допомогою системи машинного перекладу DeepL, та розробці практичних рекомендацій для редакторів.

Ключові слова: переклад, машинний переклад, постредагування перекладу.

STANISLAVOVA Liudmyla

Khmelnytskyi National University

POST-EDITING IN MACHINE TRANSLATION OF POLISH TEXTS INTO UKRAINIAN

The article is devoted to the study of the peculiarities of machine translation of Polish texts into Ukrainian and their post-editing. The advantages and disadvantages of machine translation are identified, and the ways and principles of post-editing Polish technical texts are outlined. It is noted that machine translation is quite accurate, but not perfect. Machine translation allows you to fully or partially automate speech and text recognition, translate individual words and create translation databases. However, an automated translation system does not guarantee quality, but is only an effective tool that needs to be used correctly. The article identifies and categorizes the main errors and inaccuracies in machine translation of Polish technical texts. It has been determined that the main shortcomings of machine translation are violation of phonetic norms; incorrect selection of unified and other terms; replacement of a term with non-terminological lexemes; use of lexemes that do not correspond to the lexical norms of the Ukrainian language (incorrect selection of synonyms, paronyms; use of surzhik); incorrect grammatical form of the translated terms; inconsistency of linguistic units by persons, verb tense (active/passive), numbers, cases; incorrect construction of syntactic structures; erroneous deletion of lexemes; redundancy of lexical units in translation. The author offers recommendations for post-editing Polish machine translation: carefully check cases of literal translation, check the use of terms, unify them and create terminological translation dictionaries; edit grammatical, lexical and syntactic errors. It is noted that for a full-fledged translation, post-editing of the text is necessary, taking into account the identified typology of machine translation errors.

Keywords: translation, machine translation, post-editing of translation.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

У сучасному світі машинний переклад (МП) став невід'ємною частиною міжкультурної комунікації, бізнесу, науки та освіти. Завдяки розвитку нейромереж і глибокого навчання такі системи, як Google Translate, DeepL та ChatGPT, досягли значного прогресу в якості перекладу. Однак, попри високий рівень автоматизації, машинно згенеровані тексти часто потребують додаткової корекції для забезпечення адекватності, природності та відповідності контексту. Саме тут на перший план виходить постредагування – процес редагування машинного перекладу людиною. Зокрема йдеться про переклад між такими мовами, як польська та українська.

Актуальність дослідження постредагування зумовлена декількома факторами. По-перше, зростаюча популярність МП серед користувачів різних профілів вимагає розробки стандартизованих підходів до його вдосконалення. По-друге, у професійній сфері похибки машинного перекладу можуть призвести до серйозних наслідків, тому постредагування стає критично важливим етапом. По-третє, вивчення методів постредагування дозволяє оптимізувати витрати часу та ресурсів, шляхом поєднання переваг швидкості МП і якості професійного перекладу.

Крім того, дослідження в цій галузі відкривають нові перспективи для розвитку штучного інтелекту, зокрема вдосконалення алгоритмів машинного навчання на основі зворотного зв'язку від редакторів. Таким чином, постредагування не лише підвищує ефективність сучасних перекладацьких технологій, але й сприяє їхній подальшій еволюції.

Аналіз досліджень та публікацій

Питання постредагування машинного перекладу (ПМП) за останнє десятиліття перетворилося на окремий напрям у перекладознавчих дослідженнях. Аналіз наукової літератури свідчить про зростаючий інтерес до цієї проблеми, що обумовлено стрімким розвитком технологій штучного інтелекту та їх інтеграцією у сферу мовних послуг. Багато українських та зарубіжних науковців досліджували механізми машинного перекладу з подальшою розробкою алгоритмів та інструментів постредагування перекладу: Бойко Я.В. [1],

Гудмания А. Г., Сітко А. В., Струк І.В. [2], Корольова Т., Жмаєва Н. [3], Стахмич Ю. [7], Ходаковська О. О., Бабаєвська Л.В. [8], Цверкун Ю. [9]; Bisiada M. [10], Vieira, L. [13], Way A. [14].

Та все ж «бракує праць, присвячених вивченню практичних, власне лінгвістичних, аспектів постредагування текстів МП. Виникає потреба у класифікації проблем, які виникають під час МП, у розробці вимог, що висувуються до постредагування текстів інформативного характеру у межах конкретної мовної пари в залежності від типу постредагування» [9, с.104]. Зауважимо, що у переважній більшості досліджень йдеться про переклад і постредагування перекладу на матеріалі англійської та української мов. До мовної пари «польська мова / українська мова» в аспекті постредагування машинного перекладу науковці звертаються вкрай рідко і фрагментарно. Професійний перекладач Цверкун Ю. зазначає, що кожна система машинного перекладу, в залежності від своєї побудови та мовної пари, генерує переклад з певними типовими помилками. Визначення таких помилок і їхнє донесення до перекладачів і редакторів перекладу допоможе підвищити ефективність перекладацької роботи [9].

Формулювання цілей статті

Мета дослідження – встановити специфіку постредагування текстів МП. Завдання – проаналізувати та класифікувати проблеми, які виникають під час машинного перекладу текстів технічного спрямування; розробити вимоги, що висувуються до постредагування текстів у межах польсько-української мовної пари в залежності від типу постредагування.

Матеріалом дослідження слугували польськомовні тексти технічного спрямування, перекладені українською мовою за допомогою системи DEEPL. Загальна кількість вихідних текстів – 1,5 д.а. Методи дослідження – лінгвістичний аналіз, метод кількісних підрахунків, зіставний аналіз, метод лінгвістичної інтерпретації одержаних даних.

Виклад основного матеріалу

Машинний переклад – це переклад тексту оригіналу мовою перекладу, виконуваний повністю автоматизованим програмним забезпеченням без втручання людини [цит. за 4, с.271].

Редагування – «це процес приведення редактором об'єкта редагування (тексту перекладу) у відповідність до чинних норм української літературної мови, форматування та стилю, а також його культурної адаптації до цільової аудиторії». [5, с.210].

Постредагування (або післяредакція) машинного перекладу полягає у виправленні тексту, перекладеного системами машинного перекладу [13]. Як зазначають дослідники проблем перекладу, редагування перекладеного тексту за багатьма параметрами має певну схожість із редагуванням взагалі. Але роботу редактора тексту перекладу від роботи звичайного редактора все ж відрізняє низка унікальних особливостей, зокрема: «текст перекладу включає дві мови та дві культури; текст перекладу містить два голоси (голос письменника та голос перекладача); текст перекладу має власні мовні та культурні бар'єри, які обмежують роботу перекладача та можуть погіршити його розуміння [1, с.41].

Цверкун Ю. визначає критерії оцінки якості перекладу, наголошуючи на тому, що його рівень залежить від вимог кінцевого користувача. Так, споживач може бути задоволений перекладом, в якому відсутні грубі помилки. Проте, якщо він бажає отримати текст, максимально наближений до якості людського виконання, важливими стають такі критерії якості продукту:

- переклад має відповідати оригіналу за змістом;
- переклад не має містити орфографічних помилок або одруків;
- переклад має бути граматично правильним відповідно до норм цільової мови;
- у перекладі необхідно використовувати відповідну термінологію та дотримуватися її послідовно;
- переклад має містити коректну локалізацію елементів (дат, часу, одиниць вимірювання, чисел, валют тощо);
- стиль перекладеного тексту має відповідати типу документа;
- форматування оригіналу має бути збережене в перекладі;
- переклад має бути легким для читання та відповідати вимогам кінцевого споживача.

Згідно з метою і завданнями нашого дослідження, ми проаналізували машинні переклади польських текстів технічного спрямування українською мовою, здійснені за допомогою системи машинного перекладу DeepL. Було констатовано низку проблем, які виникають у ході машинного перекладу польських текстів. Розглянемо типові проблеми.

1. Неправильний добір уніфікованих та інших термінів (порушення єдності термінології, невідповідність термінів глосарію, словникам, певним галузевим стандартам).

Upewnij się, że masz wszystkie elementy, które powinny znajdować się w opakowaniu, takie jak kabel zasilający, instrukcja obsługi oraz tusze [11]. / Переконайтеся, що у вас є всі предмети, які повинні бути в упаковці, наприклад, кабель живлення, посібник користувача та чорнила (Deepl). У наведеному фрагменті інструкції переклад *tusze* / чорнила не відповідає нормі, оскільки у складі основних елементів принтера, які доступні перегляду користувача, представлені не власне чорнила, а чорнильні картриджі.

Czy mogę używać zamienników tuszy zamiast oryginalnych? [11] / Чи можна використовувати запасні чорнила замість оригінальних? (Deepl). Порушення у перекладі терміна *zamienników tuszy* полягає в тому, що у термінологічній системі, якою послуговуються розробники і користувачі пристроїв для друку, розрізняють оригінальні чорнила і сумісні чорнила. Кожен виробник техніки для друку випускає оригінальні витратні матеріали, зокрема чорнила. Разом з тим, на ринку присутній ще один сегмент – сумісні чорнила. Вони доступніші за ціною, але за якістю поступаються оригіналу. Отже, в українському перекладі варто використати термін *сумісні чорнила*, а не *запасні чорнила*.

Czy mogę drukować bezprzewodowo z mojego smartfona? [11] / Чи можна бездротово друкувати зі смартфона? (Deepl). Використання українського терміна *друкувати бездротово* для перекладу польського терміна *drukować bezprzewodowo* є недоцільним, оскільки в українській термінологічній системі усталилося використання терміна *друк через бездротову мережу*. Тому правильним буде такий переклад речення: / *Чи можна здійснювати друк через бездротову мережу зі смартфона?*

Na przykład, jeśli drukarka nie jest wykrywana przez komputer, sprawdź, czy kabel USB jest prawidłowo podłączony [11]. / Наприклад, якщо принтер не виявляється комп'ютером, перевірте правильність підключення кабелю USB (Deepl). Переклад є помилковим, оскільки в українській термінологічній системі усталилося термінологічне словосполучення *комп'ютер розпізнає принтер*. Правильним буде такий переклад речення: *Наприклад, якщо комп'ютер не розпізнає принтер, перевірте правильність підключення кабелю USB*

Jeśli masz problemy z połączeniem bezprzewodowym, upewnij się, że drukarka i komputer znajdują się w tej samej sieci Wi-Fi [11]. / Якщо виникають проблеми з бездротовим з'єднанням, переконайтеся, що принтер і комп'ютер перебувають в одній мережі Wi-Fi (Deepl). Наведений приклад демонструє, що машинний перекладач може добирати загальноживані слова замість усталених у певній системі термінів. Для перекладу цього речення потрібно використати термін *підключати*: *Якщо виникають проблеми з бездротовим з'єднанням, переконайтеся, що принтер і комп'ютер підключено до однієї мережі Wi-Fi.*

Nośniki mogą być również niematerialne jak przestrzeń, przez którą przesyłane są światło lub fale radiowe [12]. / Медіа також можуть бути нематеріальними, як простір, через який проходить світло або радіохвилі (Deepl). У наведеному реченні невмотивовано термін *pośniki* перекладено як *media*, хоча правильний переклад – *носії*.

2. Заміна терміна нетермінологічними лексемами

Sieci rozległe WAN (Wide Area Network) – sieci, których zasięg przekracza granice miast, państw i kontynentów [12]. / WAN (Wide Area Network) – мережі, які виходять за межі міст, країн і континентів (Deepl). У ході машинного перекладу термін *зона охоплення*, який відповідає польському терміну *zasięg*, замінено нетермінологічною лексемою *виходять*. Це призводить до нечіткості інформації, яка має доноситися до реципієнтів перекладу. Правильним його варіантом може бути такий: *Глобальні мережі WAN (Wide Area Network) – мережі, зона охоплення яких виходить за межі міст, держав і континентів.*

3. Використання лексем, що не відповідають лексичним нормам української мови (неправильний добір синонімів, паронімів; використання суржиків)

Każdy z tych trybów ma swoje zastosowania: kolorowy idealnie nadaje się do prezentacji i materiałów marketingowych, czarno-biały jest bardziej ekonomiczny i szybki, a dwustronne drukowanie pozwala zaoszczędzić papier [11]. / Кожен з цих режимів має свої переваги: кольоровий ідеально підходить для презентацій і маркетингових матеріалів, чорно-білий – більш економічний і швидкий, а двосторонній друк дозволяє економити папір (Deepl). Буквальний переклад польської лексеми *ekonomiczny* (економічний) не відповідає нормам української мови. Адже лексема *економічний* використовується зазвичай у значеннях 1) *Стос. до організації і ведення економіки, пов'язаний з нею*; 2) *Пов'язаний з вивченням економіки*. А от лексема *економний* використовується переважно у значеннях 1) *Який бережливо, ощадливо витрачає що-небудь*; 2) *Точно розрахований*. Тому в перекладі потрібно використати саме лексему *економний*.

Jeśli napotkasz problemy z jakością druku, takie jak rozmazane litery czy niewyraźne kolory, sprawdź ustawienia drukarki i upewnij się, że używasz odpowiedniego papieru i tuszu [11]. / Якщо у вас виникають проблеми з якістю друку, наприклад, розмиті літери або розмиті кольори, перевірте налаштування принтера та переконайтеся, що ви використовуєте правильний папір і чорнило (Deepl). Лексема *правильний* помилково використана для перекладу лексеми *odpowiedny*. Потрібно використати лексему *відповідний*, адже саме вона має значення 'який підходить, потрібний для конкретного випадку'. Тоді як значення лексеми *правильний* – 1) *який відповідає дійсності; істинний*; 2) *який відповідає встановленим правилам, нормам*; 3) *безпомилковий*; 4) *який відбувається через певні проміжки часу; регулярний, ритмічний*; 5) *Який задовольняє правила пропорції і симетрії*. І ці значення не відповідають контексту аналізованого речення.

Użytkownik sam zarządza swoim komputerem i dba o dostęp innych użytkowników do swoich zasobów [12]. / Користувач керує власним комп'ютером і піклується про доступ інших користувачів до його ресурсів (Deepl). Як бачимо, переклад лексеми *dba* лексемою *піклується* не відповідає стилю аналізованого тексту. Адекватним вважаємо переклад, у якому використано синонім *забезпечує* (*користувач забезпечує доступ*).

Obecnie standardem są karty sieciowe pracujące z prędkością 100 Mb/s lub 1 Gb/s [12]. / В даний час стандартом є мережеві карти що працюють на швидкості 100 Мбіт/с або 1 Гбіт/с (Deepl). Сполучення

лексем в даний час є суржиковою конструкцією, яка виникла внаслідок інтерферентного впливу російської мови. Правильним відповідником до польської лексеми *obesnie* може бути сполучення лексем *на сьогодні*. До речі, у наведеному машинному перекладі спостерігаємо порушення пунктуації, адже перед підрядним реченням, яке починається сполучником *що*, обов'язково має стояти кома.

4. Неправильна граматична форма перекладених термінів

Eksperci radzą, aby regularnie kalibrować drukarkę i czyścić głowice drukujące, co może znacząco poprawić jakość wydruków [11]. / *Експерти радять регулярно калібрувати принтер і чистити друкуючі головки, що може значно покращити якість друку (Deepl).* У наведеному перекладі представлено помилкову форму терміна *друкуючі (головки)* замість правильної форми *друкувальні (головки)*. Адже в українській мові надзвичайно рідко використовуються активні дієприкметники теперішнього часу із суфіксами *-уч-, -юч-*. Натомість усталеними є форми із суфіксом *-льн-*.

Zaletą modemu jest powszechna dostępność do usługi [12]. / *Перевагою модему є широка доступність до послуги (Deepl).* У машинному перекладі форма *модему* є порушенням правила про закінчення іменників чоловічого роду другої відміни у родовому відмінку однини. Правильна форма – *модема*.

5. Неузгодженість мовних одиниць за особами, станом дієслова (активний/пасивний), числами, відмінками.

Sieć komputerowa jest systemem komunikacyjnym służącym do przesyłania danych, łączącym co najmniej dwa komputery i urządzenia peryferyjne [12]. / *Комп'ютерна мережа – це комунікаційна система для передачі даних, яка з'єднує два або більше комп'ютерів і периферійних пристроїв (Deepl).* У ході машинного перекладу сполучення лексем *urządzenia peryferyjne*, яке в оригінальному тексті використано у знахідному відмінку однини, помилково використано у родовому відмінку множини. Правильний переклад: *Комп'ютерна мережа – це комунікаційна система для передачі даних, яка з'єднує два або більше комп'ютерів і периферійні пристрої*.

Sieci komputerowe umożliwiają:

- *współużytkowanie programów i plików, [...]*
- *ograniczenie wydatków na zakup stacji roboczych,*
- *tworzenie grup roboczych, w których ludzie z różnych miejsc mogą uczestniczyć w tym samym projekcie... [12]/*

Комп'ютерні мережі дозволяють:

- *спільний доступ до програм і файлів,*
- *спільне використання інших ресурсів, таких як принтери, плоттери, запам'ятовуючі пристрої, [...]*
- *зменшити витрати на придбання робочих станцій,*
- *створювати робочі групи, де люди з різних місць можуть брати участь в одному і тому ж проєкті... (Deepl).*

У наведеному фрагменті оригінального тексту бачимо дотримання основного правила запису рубрик: кожна рубрика має починатися з лексеми, що належить до однієї і тієї ж частини мови. У перекладеному тексті це правило порушене, оскільки дві рубрики починаються не з іменника, а з дієслова: *ograniczenie* / *зменшити*, *tworzenie* / *створювати*. У правильному варіанті потрібно використати іменники: *зменшення*, *створення*.

W architekturze klient-serwer (client-server) – istnieje jeden lub więcej komputerów spełniających rolę serwera [12]. / *В архітектурі клієнт-сервер є один або декілька комп'ютерів, які виконують роль серверів (Deepl).* У цьому перекладі помилково вжито іменник *сервер* у множині, хоча семантика речення вимагає однини (*сервера*), однина представлена і в реченні польському.

6. Неправильна побудова синтаксичних конструкцій

To niezwykle przydatne w sytuacjach, gdy potrzebujesz wydrukować dokumenty będąc poza biurem [11]. / *Це надзвичайно корисно, коли вам потрібно надрукувати документи, перебуваючи поза офісом (Deepl).* Згідно із синтаксичними нормами української мови, дієприслівниковий зворот не можна приєднувати до безособових речень, у яких діяч – додаток, виражений формою давального відмінка. А саме таким є перекладений фрагмент *коли вам потрібно надрукувати документи*. Синтаксично правильним могло б бути таке речення: *Це надзвичайно корисно, коли ви маєте потребу надрукувати документи, перебуваючи поза офісом*.

Nowoczesne drukarki oferują szeroki wachlarz zaawansowanych funkcji, które mogą znacząco zwiększyć ich użyteczność [11]. / *Сучасні принтери пропонують широкий спектр розширених функцій, які можуть значно підвищити зручність їх використання (Deepl).* Машинний перекладач точно відтворив структуру польського речення, використавши займенник *ich* (*ich*). Але і в польському, і в українському текстах використання цього займенника є помилковим, оскільки його граматична форма співвідноситься з двома іменниками: *ich* – *drukarki, funkcji*; *ich* – *принтери, функції*. При редагуванні варто чітко виразити зв'язок між займенником *ich* і іменником *принтери*: *Сучасні принтери пропонують широкий спектр розширених функцій, які можуть значно підвищити зручність використання цих принтерів*.

Komputer, który udostępnia zasoby lub usługi, nazywany będzie serwerem [12]. / *Комп'ютер, який надає спільний доступ до ресурсів або послуг, називається сервером (Deepl).* У наведеному машинному перекладі

польського речення представлено сполучення лексем, у якому порушено форму керування, оскільки іменники *ресурси*, *послуги* мають бути використані у формі родового відмінка множини: *Комп'ютер, який надає спільний доступ до ресурсів або послуг, називається сервером*.

Подібна помилка у побудові словосполучення із керуванням представлена у наступному прикладі: *W architekturze równorzędnej (peer-to-peer) każdy użytkownik może jednocześnie udostępnić zasoby swojego komputera ... [12]* / В одноранговій архітектурі кожен користувач може одночасно надавати спільний доступ до ресурсів свого комп'ютера ... (Deepl) Правильний варіант перекладу: В одноранговій архітектурі кожен користувач може одночасно надавати спільний доступ до ресурсів свого комп'ютера ...

Serwer przechowuje i udostępnia zasoby, np. w postaci plików ... [12] / Сервер зберігає та надає спільний доступ до ресурсів, наприклад, у вигляді файлів ... (Deepl). У машинному перекладі спостерігаємо неправильну побудову конструкції зі спільним додатком. Правильна форма конструкції мала б бути іншою: *Сервер зберігає ресурси та надає спільний доступ до них*.

Порушення синтаксичних норм при машинному перекладі можуть мати асистемний характер, однією з причин чого, на нашу думку, є відсутність пунктуаційних знаків у польському тексті. Це утруднює машинному перекладачеві інтерпретацію семантики тексту, що виражається у неадекватній побудові перекладеного речення, зокрема до порушення порядку слів, до повтору окремих лексем тощо: *Do sieci bezprzewodowych przyłączane są laptopy, palmtopy oraz komputery stacjonarne wyposażone w karty bezprzewodowe [12]*. / Ноутбуки, КПК і стаціонарні комп'ютери, оснащені бездротовими картами, підключаються до бездротової і стаціонарні комп'ютери, оснащені бездротовими картами, підключаються до бездротових мереж (Deepl). Правильний варіант перекладу може бути таким: *До бездротової мережі можуть підключатися ноутбуки, КПК та стаціонарні комп'ютери, обладнані бездротовими картами*.

7. Помилкове вилучення лексем

Typowe problemy techniczne, takie jak zacięcia papieru czy problemy z tuszem, można łatwo rozwiązać, stosując się do instrukcji zawartych w podręczniku użytkownika [11]. / Типові технічні проблеми, такі як застрягання паперу або проблеми з чорнилом, можна легко вирішити, дотримуючись інструкцій у посібнику користувача (Deepl). У наведеному перекладі вилучено переклад лексеми *zawartych*, що призводить до семантичної неповноти перекладу. Варто семантику цієї лексеми відобразити у перекладеному реченні: ... можна легко вирішити, дотримуючись інструкцій, розміщених у посібнику користувача.

Podstawowe zagadnienia dotyczące sieci komputerowych [12]. / Основні питання комп'ютерних мереж (Deepl). У наведеному прикладі шляхом вилучення прикметника *dotyczące* прикметниковий зворот *dotyczące sieci komputerowych* замінено на сполучення лексем *комп'ютерних мереж*. Це призвело до семантичних втрат. Правильним буде переклад, який враховує наявність в оригінальному тексті прикметникового звороту: *Основні питання, пов'язані з комп'ютерними мережами*.

8. Надмірність лексичних одиниць при перекладі

Sieci komputerowe łączą ze sobą odległe komputery [12]. / Комп'ютерні мережі з'єднують віддалені комп'ютери разом (Deepl). При машинному перекладі конструкцію *łączą ze sobą* відтворено українською мовою буквально, без урахування того, що у семантиці лексеми *з'єднують* уже представлена сема 'разом', що й призвело до семантичної надлишковості (плеоназму) у тексті перекладу.

Ze względu na obszar, jaki obejmują swym zasięgiem, przeznaczenie i przepustowość sieci można podzielić na następujące klasy ... [12] / Залежно від території, яку вони охоплюють, радіусу дії, призначення та пропускної здатності, мережі можна розділити на наступні класи ... (Deepl). Подібним чином плеонастичним є переклад наведеного вище фрагмента речення, адже сполучення лексем *радіус дії* просто дублює сполучення лексем *територія, яку вони охоплюють*, тоді як у польському фрагменті представлений один вираз: *obszar, jaki obejmują swym zasięgiem*. Отже, вираз *радіус дії* належить вилучити із тексту перекладу.

9. Порушення фонетичних норм

Порушення фонетичних норм мови перекладу бачимо у випадках, коли машинний перекладач не враховує вимог української мови щодо недопущення збігів однакових фонем, якщо можлива варіантність у використанні фонем. Наведемо приклади із тексту [12]: *Take рішення використовується в невеликих мережах (до 10 комп'ютерів). Вся інформація про ... (Deepl)* Тут потрібно використати варіант *уся*. Ще приклад: ... *вам необхідно отримати право на використання ресурсу на кожному з серверів (Deepl)*. Тут потрібно використати варіант прийменника *із*. *Робоча станція, що діє як клієнт, взаємодіє з сервером ... (Deepl)*. Тут також потрібно використати варіант прийменника *із*. *Найчастіше роль підсилювача виконує мережевий пристрій з власним джерелом живлення (Deepl)*. Між приголосними, до яких правило відноситься і *й*, потрібно використовувати варіант прийменника *із*.

Висновки з даного дослідження

і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Отже, аналіз роботи системи машинного перекладу Deepl демонструє, що переклад текстів технічного спрямування з польської мови українською часто супроводжується лексичними, морфологічними, синтаксичними, фонетичними помилками, пов'язаними з тим, що в обох мовах існують:

- відмінності в обсязі семантики лексем, у сполучуваності лексем;
- відмінності, які стосуються морфологічних категорій лексем, що є різними частинами мови;
- відмінності у синтаксичній структурі на рівні словосполучення, речення;
- відмінності на рівні орфоепічних норм (евфонічність української мови не дозволяє збігу однакових або подібних фонем за умови наявності варіантного їх використання).

Основними недоліками машинного перекладу є порушення фонетичних норм; неправильний добір уніфікованих та інших термінів; заміна терміна нетермінологічними лексемами; використання лексем, що не відповідають лексичним нормам української мови (неправильний добір синонімів, паронімів; використання суржику); неправильна граматична форма перекладених термінів; неузгодженість мовних одиниць за особами, станом дієслова (активний/пасивний), числами, відмінками; неправильна побудова синтаксичних конструкцій; помилкове вилучення лексем; надмірність лексичних одиниць при перекладі.

Таким чином, постредагування машинного перекладу текстів технічного спрямування з огляду зазначену вище типологію помилок залишається необхідним етапом для досягнення якісного перекладу, зокрема для пар мов із складною морфологією, таких як польська та українська. Постредагування має здійснювати фахівець, який володіє і мовою оригіналу, і мовою перекладу. Оскільки тексти технічного спрямування містять значну кількість термінів, мовних кліше, для постредагування їх варто використовувати налаштовані на польсько-український переклад САТ-інструменти, серед яких Trados Studio, Smartcat, OmegaT тощо. Використання близьких за тематикою глосаріїв, пам'яті перекладів допоможе дотримуватися уніфікації термінів. Зокрема, машинний переклад можна завантажити у проєкт САТ-інструмента і редагувати його в інтерфейсі. Отже забезпечити адекватний переклад технічного тексту, зберегти ефективність і швидкість процесу перекладу можливо за умови використання машинного перекладу і обов'язкового його постредагування.

Література

1. Бойко Я.В. Редагування перекладеного тексту: ключові аспекти, принципи, стратегії. *Наукові записки. Серія: Філологічна*. Вип. 2 (209). 2024. С.39-44.
2. Гудманян А. Г., Сітко А. В., Струк І. В. Функціонально-прагматична адекватність машинного перекладу публіцистичних текстів. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*. №5, 2019. С.48-54
3. Корольова Т.М., Жмаєва Н.С., Колчаг Ю.І. Постредагування при машинному перекладі. *Науковий вісник ПНПУ ім. К.Д. Ушинського*. 2020. № 30. С. 102–119. URL: <https://www.lingstud.od.ua/archive/2020/30/7.pdf> (останнє звернення 25.01.2024).
4. Ольховська А. С. Машинний переклад та постредагування у фаховій підготовці майбутніх перекладачів. *Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: збірник наукових праць за ред. А. Г. Гудманяна*. Медіа Груп, 2020.
5. Пилипчук М.Л., Полякова О.В. Особливості редагування українських перекладів англomовних текстів. *Закарпатські філологічні студії*. Випуск 29. Том 2. С.210-214
6. Плетнецька Ю.М., Яковенко А.О. Хиби машинного перекладу (на матеріалі сучасної англomовної інтернет-публіцистики). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2024 № 67. С. 253-257
7. Стахмич Ю. С. Адекватність та еквівалентність перекладу в контексті комп'ютерної лінгвістики. *Вісник Житомирського держ. ун-ту імені Івана Франка: наук. журн.* Житомир: ЖДУ імені Івана Франка, 2013. № 66. С. 224–225.
8. Ходаковська О. О., Бабаєвська Л.В. Машинний переклад англomовних юридичних текстів. Особливості постредагування. *Закарпатські філологічні студії*. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Т. 1, вип. 32. С. 156–161.
9. Цверкун Ю. Постредагування машинного перекладу. Електронний ресурс: <https://profpereklad.ua/postredaguvannja-mashinnogo-perekladu/>
10. Bisiada M. The Editor's Invisibility: Analysing Editorial Intervention in Translation. Target. 2018. P. 1–22.
11. Instrukcja obsługi nowej drukarki – na co zwrócić uwagę? Електронний ресурс: <https://www.tuszmarkt.pl/blog/instrukcja-obslugi-nowej-drukarki-na-co-zwrocic-uwage>
12. Jaruga D. Komunikacja sieciowa. Źródła informacji. Big Data. Warszawa, SBP. 2022.
13. Vieira, L.N. Post-Editing of Machine Translation. In M. O'Hagan (Ed.), *The Routledge Handbook of Translation and Technology*. 2019 Routledge (pp. 319-335) Електронний ресурс: <http://www.routledge.com/9781138232846>
14. Way A. Quality expectations of machine translation. *Translation quality assessment: From principles to practice*, eds. J. Moorkens, Sh. Castilho, F. Gaspari, S. Doherty, Springer, Cham, Switzerland, 2018, 159–178.

References

1. Boiko Ya.V. Redahuvannia perekladenoho tekstu: kluchovi aspekty, pryntsyipy, stratehii. Naukovi zapysky. Serii: Filolohichna. Vyp. 2 (209). 2024. S.39-44.
2. Hudmanian A. H., Sitko A. V., Struk I. V. Funktsionalno-prahmatychna adekvatnist mashynnoho perekladu publitsystychnykh tekstiv. Naukovyi zhurnal Lvivskoho derzhavnogo universytetu bezpeky zhyttiediialnosti «Lvivskiy filolohichnyi chasopys». №5, 2019. S.48-54
3. Korolova T.M., Zhmaieva N.S., Kolchah Yu.I. Postredahuvannia pry mashynnomu pereklad. Naukovyi visnyk PNPU im. K.D. Ushynskoho. 2020. № 30. S. 102–119. URL: <https://www.lingstud.od.ua/archive/2020/30/7.pdf> (ostannie zvernennia 25.01.2024).
4. Olkhovska A. S. Mashynnyi pereklad ta postredahuvannia u fakhovii pidhotovtsi maibutnikh perekladachiv. Fakhovyi ta khudozhnii pereklad: teoriia, metodolohiia, praktyka: zbirnyk naukovykh prats za red. A. H. Hudmaniana. Media Hrup, 2020.
5. Pylypchuk M.L., Poliakova O.V. Osoblyvosti redahuvannia ukrainskykh perekladiv anhlomovnykh tekstiv. Zakarpatski filolohichni studii. Vypusk 29. Tom 2. S.210-214
6. Pletnetska Yu.M., Yakovenko A.O. Khyby mashynnoho perekladu (na materialy suchasnoi anhlomovnoi internet-publitsystyky). Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia. 2024 № 67. S. 253-257
7. Stakhmych Yu. S. Adekvatnist ta ekvivalentnist perekladu v konteksti kompiuternoi linhvistyky. Visnyk Zhytomyrskoho derzh. un-tu imeni Ivana Franka: nauk. zhurn. Zhytomyr: ZhDU imeni Ivana Franka, 2013. № 66. S. 224–225.
8. Khodakovska O. O., Babaievska L.V. Mashynnyi pereklad anhlomovnykh yurydychnykh tekstiv. Osoblyvosti postredahuvannia. Zakarpatski filolohichni studii. Uzhhorod : Vydavnychiy dim «Helvetyka», 2023. T. 1, vyp. 32. S. 156–161.
9. Tsvierkun Yu. Postredahuvannia mashynnoho perekladu. <https://profpereklad.ua/postredaguvannja-mashinnogo-perekladu/>
10. Bisiada M. The Editor's Invisibility: Analysing Editorial Intervention in Translation. Target. 2018. P. 1–22.
11. Instrukcja obsługi nowej drukarki – na co zwrócić uwagę? Електронний ресурс: <https://www.tuszmarkt.pl/blog/instrukcja-obslugi-nowej-drukarki-na-co-zwrocic-uwage>
12. Jaruga D. Komunikacja sieciowa. Źródła informacji. Big Data. Warszawa, SBP. 2022.
13. Vieira, L.N. Post-Editing of Machine Translation. In M. O'Hagan (Ed.), The Routledge Handbook of Translation and Technology. 2019 Routledge (pp. 319-335) Електронна адреса: <http://www.routledge.com/9781138232846>
14. Way A. Quality expectations of machine translation. Translation quality assessment: From principles to practice, eds. J. Moorkens, Sh. Castilho, F. Gaspari, S. Doherty, Springer, Cham, Switzerland, 2018, 159–178.